

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen
Att. Mette Lyster Knudsen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

København, januar 2006

Vejledning af forurettede i voldtægtssager og andre grove sædelighedssager.

Foreningen Joan-Søstrene har ved brev af 12. januar 2006 modtaget ovennævnte udkast til vejledning og udkast til folder til udtalelse.

Indledningsvist bemærkes, at vejledningen forekommer rodet, idet informationer om samme emne gentages flere steder, hvorfor vejledningen ikke giver det intenderede overblik.

Betegnelsen ”gerningsmanden” kan endvidere forlede forurettede til at tro, at omverden inklusiv politi og domstolene også betragter den pågældende som sådan, og at sigtede/tiltalte derfor med sikkerhed vil blive fundet skyldig og dømt.

Desuden lægger vejledningen om til falske forhåbninger om anonymitet, både i forbindelse med retsmøder og om ikke blive nævnt i medierne.

For så vidt angår vejledningen (dokument ALJ40287) har Joan-Søstrene følgende bemærkninger:

Ad ”Du har ret til en bistandsadvokat”

Første linje ”får du en såkaldt bistandsadvokat” skal rettes til ”skal du tilbydes en ...”, jf. retsplejeloven § 741 a, stk. 1, jf. stk. 2.

Anden linje ”Du kan tale med ...” skal rettes til ”Du har krav på at tale med ...”, jf. retsplejeloven § 741 a, stk. 2.

Tredje linje ”Bistandsadvokaten vil også ...” skal rettes til ”Bistandsadvokaten kan også ...”, idet bistandsadvokatens tilstedeværelse ikke nødvendigvis følger af beskikkelsen.

Sjette linje ”Politiet vil vejlede ...” skal rettes til ”Politiet skal vejlede ...”, jf. retsplejeloven § 741 b, stk. 1.

Ad ”Bistandsadvokaten skal varetage dine interesser”

Andet afsnit ”Bistandsadvokaten kan bl.a. vejlede ...” tillægger – lidt optimistisk – bistandsadvokaterne en stor viden og indsigt i de sociale, psykologiske og lægevidenskabelige områder. Således forudsætter man, at alle bistandsadvokater har indsigt i de reaktionsmønstre, der er sædvanlige følger af seksuelle overgreb og kan bidrage med ”gode råd” til ofret.

Fjerde afsnit ”Bistandsadvokaten tager med ...” skal rettes til ”Bistandsadvokaten tager eventuelt med ...” jf. retsplejeloven § 741 c, stk. 1 ”Retsmøder, hvor forurettede skal afhøres, berammes så vidt muligt efter aftale med bistandsadvokaten.”. Der er således ikke i loven krav om, at bistandsadvokaten skal kunne være tilstede under retsmødet.

Ad ”Hvis sagen kommer for retten”

Første afsnit ”er det muligt, du skal afgive vidneforklaring.” bør rettes til ”skal du formentligt møde i retten som vidne og forklare om overgrebet.”, idet meget få voldtægtssager gennemføres ved domstolene uden forklaring fra forurettede.

Andet afsnit fremkommer uforståeligt. Forurettede bør naturligvis tale med sin bistandsadvokat inden retsmødet, men i øvrigt må dette afsnit efterlade forurettede med en falsk tryghed af, at der er reelt er ”forskellige muligheder for at gøre situationen lettere” (udover dørlukning og en eventuel beslutning om at tiltalte skal forlade retslokalet under forklaringen).

Ad ”Din forklaring i retten”

Andet afsnit ”har du ret til af få dørene lukket ...” skal rettes til ”har du krav på at få dørene lukket ...”, jf. retsplejeloven § 29 a, stk. 1. Denne sproglige rettelse bør laves for at tydeliggøre overfor forurettede, at dørlukning er en lovmæssig ret.

Der bør i forbindelse med dette afsnit vejledes om, at anmodninger til retten bør ske gennem bistandsadvokaten, idet at forurettede ikke skal have ulejlighed med og bekymringer om disse spørgsmål.

Ad ”Oplysninger om dig”

Første afsnit ”kan retten beslutte, at dit navn, stilling, bopæl eller andre oplysninger om din identitet ikke må gengives offentligt.”. Dette er et lovmæssigt krav, jf. retsplejeloven § 1017 b, stk. 1 ” og ikke en beslutning retten skal træffe i hver enkelt sag.

Andet afsnit ”gerningsmanden ikke må få oplyst din bopæl eller ikke må få oplyst hverken dit navn, din bopæl eller din stilling” lægger op til en total anonymitet, som Joan-Søstrene bekendt kun gælder for sager, der behandles ved landsretten efter retsplejeloven kapitel 77.

Ad ”Særlige regler for seksuelle overgreb mod børn”

I første afsnit bør det fremgå hvorvidt den person som afsnittet henvender sig til har ret til at være til stede under afhøringen. Det bør også fremgå, at gerningsmand og dennes advokat har krav på at se videoafhøringen efterfølgende og kan kræve genafhøring.

Det bør endvidere fremgå meget tydeligt, at børn som har været udsat for seksuelle overgreb også er beskyttet af de samme regler om anonymitet som voksne forurettede.

Ad ”Hvis du er bange for, at han opsøger dig igen”

Andet afsnit ”Det betyder, at han ikke må opsøge dig.” skal rettes til ”... at han ikke må opsøge dig i en given periode som fastsættes af politiet. Denne periode kan forlænges af retten. Politiet skal vejlede dig nærmere om dette. Såfremt du frivilligt har kontakt med gerningsmanden i hjemmet, bortfalder bortvisningen og dermed advarslen.”.

I tredje afsnit bør det fremgå, at politiet kun udleverer overfaldsalarmer, når bestemte betingelser er opfyldt, og at alarmerne kun udleveres for tre måneder af gangen.

Ad ”Kontaktperson hos politiet”

Brugen af fast kontaktperson er et positivt tiltag. Joan-Søstrene forudsætter, at kontaktpersonerne har været på et efteruddannelseskursus med henblik på særlig viden på området ”ofre for seksuelle overgreb”.

Ad ”Erstatning”

Anden linje ”Det er staten, der betaler dig erstatning.” bør rettes til ”Statskassen betaler erstatningen på vegne af gerningsmanden, som senere kan blive opkrævet beløbet.”. For ofre for forbrydelser er det væsentligt at vide, at det faktisk er gerningsmanden, der bliver pålagt at betale erstatningen.

Ad ”Hvem kan hjælpe dig i øvrigt”

I første afsnit fremgår det, at man vil blive tilbudt lægehjælp. Dette er næppe tilfældet med mindre, man har henvendt sig på et voldtægtscenter.

Andet afsnit ”Du har ret til gratis *psykologhjælp* ...” skal rettes til ”Du har ret til 12 timers psykologhjælp med 60 % tilskud fra det offentlige, såfremt du har været udsat for et seksuelt overgreb indenfor de sidste seks måneder. Hvis overgrebet fandt sted inden du fyldte 18 år, gælder fristen på seks måneder ikke.”. Joan-Søstrene er klar over, at visse voldtægtscentre i et vist omfang yder gratis psykologhjælp, men dette er ikke en ret, der kan håndhæves. Psykologhjælpen ydes i øvrigt generelt set til ofre, der har henvendt sig på centeret senest 48 timer efter overgrebet.

Fjerde afsnit ”... hvis du gerne vil tale med professionelle ...” skal rettes til ”... hvis du gerne vil tale med et menneske ...”. Offerrådgivningerne er i baseret på frivillig

arbejdskraft og ikke på professionelt kompetent personale, jf. deres egen hjemmeside www.offerraadgivning.dk

For så vidt angår folderen, er en sproglig gennemgang og en konsekvens ændring som følge af bemærkningerne ovenfor til vejledningen tiltrængt.

Særligt bemærkes:

Folderen lægger i sin indledning op til at skulle læses efter afhøringen ”når du er faldet mere til ro.”. Det vil derefter være for sent at få beskikket bistandsadvokat før første afhøring og i øvrigt få den vejledning, som folderen lægger op til.

Folderen anerkender i sin indledning at den forurettede kan befinde i en choktilstand. Det bør derfor udtrykkeligt fremgå af folderen, at den forurettede ikke er forpligtet til at underskrive politirapporten med sin egen forklaring.

Ad ”Bistandsadvokat”

Tredje afsnit ”Hvis du ønsker en advokat, skal du sige det til politiet, ...” skal rettes til ”Politiet skal inden første afhøring tilbyde dig en bistandsadvokat.”

Ad ”I retten”

Første afsnit ”Hvis gerningsmanden findes, og sagen kommer for retten, ...” skal rettes til ”Hvis sagen kommer for retten..”, idet sagen næppe kommer for retten, hvis gerningsmanden ikke findes.

Joan-Søstrene medvirker gerne til en yderligere gennemgang af et nyt udkast til vejledning og folder, når disse måtte foreligge.

Vedlagt følger to stk. årsrapporter til Deres orientering.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene